YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

14 päivänä heinäkuuta 2005 *

Asiassa C-192/04,

jossa on kyse EY 234 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Cour de cassation (Ranska) on esittänyt 17.2.2004 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 26.4.2004, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Lagardère Active Broadcast, Europe 1 communication SA:n oikeusseuraaja,

vastaan

Société pour la perception de la rémunération équitable (SPRE) ja

Gesellschaft zur Verwertung von Leistungsschutzrechten mbH (GVL),

Compagnie européenne de radiodiffusion et de télévision Europe 1 SA:n (CERT) osallistuessa asian käsittelyyn,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja A. Rosas sekä tuomarit A. Borg Barthet, S. von Bahr, J. Malenovský (esittelevä tuomari) ja U. Lõhmus,

julkisasiamies: A. Tizzano,
kirjaaja: hallintovirkamies K. Sztranc,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 2.3.2005 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Lagardère Active Broadcast ja compagnie européenne de radiodiffusion et de télévision Europe 1 SA (CERT), edustajinaan avocat D. Le Prado, avocat F. Manin ja avocat P. M. Bouvery,

— société pour la perception de la rémunération équitable (SPRE), edustajanaan avocat O. Davidson,

— Gesellschaft zur Verwertung von Leistungsschutzrechten mbH (GVL), edustajinaan Rechtsanwalt H. Weil ja Rechtsanwalt K. Mailänder,

— Ranskan hallitus, asiamiehinään G. de Bergues ja A. Bodard-Hermant,

— Saksan hallitus, asiamiehinään A. Tiemann ja H. Klos,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään K. Banks,

kuultuaan julkisasiamiehen 21.4.2005 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee vuokraus- ja lainausoikeuksista sekä tietyistä tekijänoikeuden lähioikeuksista henkisen omaisuuden alalla 19 päivänä marraskuuta 1992 annetun neuvoston direktiivin 92/100/ETY (EYVL L 346, s. 61) [1] sekä tiettyjen satelliitin välityksellä tapahtuvaan yleisradiointiin ja kaapeleitse tapahtuvaan edelleen lähettämiseen sovellettavien tekijänoikeutta sekä lähioikeuksia koskevien sääntöjen yhteensovittamisesta 27 päivänä syyskuuta 1993 annetun neuvoston direktiivin 93/83/ETY (EYVL L 248, s. 15) tulkintaa.

1 — Tässä ja jäljempänä tuomiossa esitetyt lainaukset direktiivistä on suomennettu yhteisöjen tuomioistuimessa, koska EYVL:ssä ei ole julkaistu suomenkielistä tekstiä.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat Lagardère Active Broadcast, Europe 1 communication SA:n oikeusseuraaja (jäljempänä Lagardère tai Europe 1) ja société pour la perception de la rémunération équitable (jäljempänä SPRE) ja Gesellschaft zur Verwertung von Leistungsschutzrechten mbH (jäljempänä GVL) ja joka koskee kohtuullisen korvauksen pakollista suorittamista äänitteiden yleisradioimisesta yleisölle satelliitin sekä Ranskassa ja Saksassa sijaitsevien maanpäällisten antennien välityksellä.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Yhteisön lainsäädäntö

3 Direktiivin 92/100 8 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

"1. Jäsenvaltioiden on säädettävä, että esittäjillä on yksinoikeus sallia tai kieltää esitystensä yleisradiointi vapaasti etenevien radioaaltojen välityksellä ja välittäminen yleisölle, paitsi jos esitys jo sinänsä on yleisradioitu tai on peräisin tallenteelta.

2. Jäsenvaltioiden on säädettävä oikeudesta varmistaakseen, että käyttäjä maksaa kohtuullisen kertakorvauksen, jos kaupallisessa tarkoituksessa julkaistua äänitettä tai sen kopiota käytetään vapaasti etenevien radioaaltojen välityksellä tapahtuvaan yleisradiointiin tai mihin tahansa välittämiseen yleisölle, ja että tämä korvaus jaetaan asianomaisten esittäjien ja äänitteiden tuottajien kesken. — — "

4 Direktiivin 93/83 johdanto-osan kuudennessa perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

"tekijänoikeudellisessa kohtelussa erotetaan nykyisin toisistaan välittäminen yleisölle yleisradiosatelliittia käyttäen ja välittäminen yleisölle välityssatelliitin avulla; koska yksilöllinen vastaanottaminen on nykyisin mahdollista ja kohtuuhintaista molemman tyyppisillä satelliiteilla, tämä erilainen oikeudellinen kohtelu ei enää ole perusteltua".

5 Edellä mainitun direktiivin johdanto-osan seitsemännen perustelukappaleen sanamuoto on seuraava:

"lisäksi ohjelmien vapaata lähettämistä haittaa edelleen epävarmuus sen suhteen, onko oikeudet ohjelmien lähettämiseksi satelliiteilla, joiden signaalit voidaan vastaanottaa suoraan, hankittava ainoastaan lähetysmaassa vai onko ne hankittava myös kaikissa vastaanottomaissa yleisesti; — — "

6 Kyseisen direktiivin johdanto-osan 13. perustelukappale kuuluu seuraavasti:

"sen vuoksi on lakkautettava välityssatelliittien välityksellä tapahtuvan ohjelmien levityksen erilainen kohtelu jäsenvaltioissa, siten että pääpaino on koko yhteisössä sillä, välitetäänkö suojattuja teoksia ja muita suojattuja kohteita yleisölle; — — "

7 Direktiivin 93/83 johdanto-osan 17. perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

"määritettäessä korvausta hankituista oikeuksista niiden, joita asia koskee, on otettava huomioon kaikki lähetyksen muuttujat, kuten todellinen yleisö, mahdollinen yleisö ja kielitoisinto".

8 Direktiivin 93/83 1 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Tässä direktiivissä 'satelliitilla' tarkoitetaan satelliittia, joka toimii taajuuskaistoilla, jotka on teleliikennettä koskevan lainsäädännön mukaan varattu signaalien lähetyksille yleisön vastaanotettaviksi tai muulle kuin yleisölle tapahtuvalle yksilölliselle välitykselle. Jälkimmäisessä tapauksessa yksilöllisen vastaanoton on kuitenkin voitava tapahtua ensinmainitun tapauksen olosuhteisiin verrattavissa olosuhteissa."

9 Edellä mainitun direktiivin 1 artiklan 2 kohdan a ja b alakohdassa säädetään seuraavaa:

"a) Tässä direktiivissä 'satelliittivälityksellä yleisölle' tarkoitetaan toimintaa, jolla yleisön vastaanotettaviksi tarkoitettuja ohjelmasignaaleja saatetaan yleisradio-organisaation valvonnassa ja vastuulla satelliittiin johtavaan ja maata kohti palaavaan katkeamattomaan välitysketjuun.

b) Satelliittivälitys yleisölle tapahtuu ainoastaan siinä jäsenvaltiossa, jossa yleisradio-organisaation valvonnassa ja vastuulla ohjelmasignaalit saatetaan satelliittiin johtavaan ja maata kohti palaavaan katkeamattomaan välitysketjuun."

10 Direktiivin 93/83 4 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

"1. Satelliittivälityksessä yleisölle esittäjien, äänitteiden tuottajien ja yleisradio-organisaatioiden oikeuksia suojataan direktiivin 92/100/ETY 6, 7, 8 ja 10 artiklan säännösten mukaisesti.

2. Edellä 1 kohtaa sovellettaessa direktiivissä 92/100/ETY esiintyvällä ilmaisulla 'vapaasti etenevien radioaaltojen välityksellä tapahtuva yleisradiointi' tarkoitetaan myös satelliittivälitystä yleisölle."

Kansallinen lainsäädäntö

11 Ranskan tekijänoikeuslain L.214-1 §:ssä säädetään seuraavaa:

"Kun äänite julkaistaan kaupallisessa tarkoituksessa, esittävä taiteilija ja tuottaja eivät voi estää:

— —

2. sen yleisradiointia eivätkä tämän yleisradioidun äänitteen lähettämistä samanaikaisesti ja kokonaisuudessaan kaapeleitse.

Tällainen kaupallisessa tarkoituksessa julkaistujen äänitteiden käyttö antaa esittäville taiteilijoille ja tuottajille oikeuden korvaukseen näiden äänitteiden tekopaikasta riippumatta. Korvauksen suorittavat ne, jotka tämän pykälän 1 ja 2 momentissa mainituin edellytyksin käyttävät kaupallisessa tarkoituksessa julkaistuja äänitteitä.

Korvaus vahvistetaan käytöstä saadun tuoton perusteella tai muussa tapauksessa kiinteämääräisenä — —

— — "

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

12 Lagardère on Ranskassa sijaitseva yleisradiotoimintaa harjoittava yhtiö. Sen ohjelmat tuotetaan sen Pariisin studioilla ja lähetetään satelliittiin. Signaalit palaavat maan päälle Ranskan alueella sijaitseviin antenneihin, jotka lähettävät ohjelman yleisölle taajuusmoduloituna (FM).

13 Koska tämä lähetystapa ei kata koko Ranskan aluetta, kyseinen satelliitti välittää nämä signaalit myös lähettimeen, joka sijaitsee Felsbergissä, Saarlandissa (Saksa) ja joka on teknisesti ohjattu lähettämään ohjelmat pitkillä aalloilla (LW) kyseisen alueen suuntaan. Compagnie européenne de radiodiffusion et de télévision Europe 1 (jäljempänä CERT), joka on Lagardèren tytäryhtiö, hoitaa tämän lähetyksen.

Ranskankielisinä lähetetyt ohjelmat voidaan teknisistä syistä vastaanottaa myös Saksan alueella mutta ainoastaan rajoitetulla katealueella. Ohjelmia ei hyväksikäytetä kaupallisesti Saksassa.

14 Lagardèrella on myös käytettävissään maanpäällinen äänipohjainen digitaalipiiri, joka mahdollistaa Pariisin studioilta tulevien signaalien siirron Saksassa sijaitsevaan lähettimeen silloin kun satelliitti ei toimi. Ennen satelliittijärjestelmään siirtymistä tämä maanpäällinen digitaalipiiri oli ainoa keino ohjata signaalit kyseiseen lähettimeen. Digitaalipiiri on kuitenkin edelleen käyttökelpoinen.

15 Silloin kun Lagardère käyttää ohjelmissaan tekijänoikeudellisesti suojattuja äänitteitä, se suorittaa Ranskassa näiden käytöstä korvauksen esittäville taiteilijoille ja näiden äänitteiden tuottajille (jäljempänä äänitteiden käytöstä maksettava korvaus). SPRE kerää tämän korvauksen kollektiivisesti. CERT puolestaan maksoi Saksassa samojen äänitteiden yleisradioinnista kiinteämääräisen vuosikorvauksen SPRE:tä vastaavalle yhtiölle GVL:lle, joka on perustettu Saksan oikeuden mukaan.

16 Jotta olisi vältetty se, että äänitteiden käyttämisestä maksettaisiin kaksinkertainen korvaus, Europe 1:n ja SPRE:n välisessä sopimuksessa, joka uudistettiin 31.12.1993 saakka voimassa olevaksi, sovittiin, että ensin mainitun esittäville taiteilijoille ja tuottajille maksettavan korvauksen määrästä vähennetään CERT:n GVL:lle maksamat summat.

17 Vaikka tällainen vähentäminen ei 1.1.1994 lähtien ollut enää minkään sopimuksen perusteella mahdollista Europe 1:lle, se toimi edelleen samalla tavoin. Koska SPRE katsoi, että tällainen vähentäminen ei ollut perusteltavissa, se haastoi Europe 1:n Pariisin Tribunal de grande instanceen, joka hyväksyi SPRE:n vaatimuksen, jossa Europe 1:tä vaadittiin maksamaan korvaus kokonaisuudessaan. Pariisin cour d'appelin pysytettyä tämän tuomion Lagardère, joka oli Europe 1:n oikeusseuraaja, valitti Cour de cassationiin.

18 Koska Cour de cassation katsoo — ottaen erityisesti huomioon Bundesgerichtshofin (Saksa) 7.11.2002 tekemän päätöksen —, että riita-asia herättää tulkintakysymyksiä direktiiveistä 92/100 ja 93/83, se on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1) Onko silloin kun yleisradiotoimintaa harjoittava, ohjelmaa jäsenvaltion alueelta lähettävä yhtiö käyttää lähiseudulla, mutta toisen jäsenvaltion alueella sijaitsevaa lähetintä, jonka käyttöoikeus on tämän yhtiön enemmistöomistuksessa olevalla tytäryhtiöllä, laajentaakseen ohjelmiensa kuuluvuutta osalle kansallista kuulijakuntaansa, sovellettava tämän viimeksi mainitun jäsenvaltion lakia — — direktiivin 92/100 8 artiklan 2 kohdassa ja — — direktiivin 93/83 4 artiklassa säädettyyn kohtuulliseen kertakorvaukseen, joka on suoritettava kaupallisessa tarkoituksessa julkaistuista äänitteistä, joita on esitetty jälleenlähetetyissä ohjelmissa?

2) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi, onko alkuperäisen lähetyksen lähettäneellä yhtiöllä oikeus vähentää tytäryhtiönsä maksamat summat korvauksesta, jota siltä vaaditaan kaikista valtion alueella havaituista lähetyksistä?"

Ennakkoratkaisukysymyksistä

Ensimmäinen kysymys

19 Kansallinen tuomioistuin tiedustelee ensimmäisessä kysymyksessään, onko direktiivin 93/83 vastaista, että pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen yleisradioinnin tapauksessa äänitteiden käytöstä suoritettava korvaus määräytyy, ei pelkästään sen jäsenvaltion lain mukaan, jonka alueella lähettävä yhtiö on, vaan myös sen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan, jossa teknisistä syistä johtuen sijaitsee maanpäällinen lähetin, joka välittää kyseiset ohjelmat ensin mainittuun maahan.

20 Lagardère, SPRE ja Ranskan hallitus katsovat, että koska direktiivin 93/83 1 artiklan 2 kohdan b alakohdassa säädetään, että satelliittivälitys yleisölle tapahtuu ainoastaan siinä jäsenvaltiossa, jossa ohjelmasignaalit saatetaan välitysketjuun, tässä säädöksessä yksilöidään selvästi yksi ainoa laki, jota on sovellettava äänitteiden käytön korvauskysymyksissä — pääasiassa kyseessä olevassa tapauksessa Ranskan laki —, ja siinä poissuljetaan useampien kansallisten lainsäädäntöjen päällekkäinen soveltaminen.

21 GVL, Saksan hallitus ja Euroopan yhteisöjen komissio esittävät, että kyseinen säännös ei sovellu pääasiassa kyseessä olevan kaltaiseen välitykseen ja näin ollen kahden jäsenvaltion lainsäädännön päällekkäinen soveltaminen ei ole direktiivin vastaista.

22 On siis aluksi tutkittava, onko pääasiassa kyseessä olevan kaltainen yleisradiointi direktiivin 93/83 1 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitettua "satelliittivälitystä yleisölle".

23 Edellä mainitun säännöksen mukaan satelliittivälitys yleisölle on "toimintaa, jolla yleisön vastaanotettaviksi tarkoitettuja ohjelmasignaaleja saatetaan yleisradio-organisaation valvonnassa ja vastuulla satelliittiin johtavaan ja maata kohti palaavaan katkeamattomaan välitysketjuun".

24 Ensiksi direktiivin 93/83 1 artiklan 1 kohdasta käy ilmi, että tällaisen satelliitin on välityksen yhteydessä toimittava taajuuskaistoilla, jotka on teleliikennettä koskevan lainsäädännön mukaan varattu signaalien lähetyksille yleisön vastaanotettaviksi (jäljempänä yleisölle tarkoitetut taajuuskaistat) tai muulle kuin yleisölle tapahtuvalle yksilölliselle välitykselle (jäljempänä muulle kuin yleisölle tarkoitetut taajuuskaistat). Jälkimmäisessä tapauksessa yksilöllisen vastaanoton on kuitenkin kyseisen säännöksen mukaan voitava tapahtua ensin mainitun tapauksen olosuhteisiin verrattavissa olosuhteissa.

25 Koska sekä Ranskan hallitus — yhteisöjen tuomioistuimen esittämän kirjallisen kysymyksen johdosta — että Lagardèren edustajat ovat istunnossa vahvistaneet, että signaalien välittäminen ei tapahdu yleisölle tarkoitetuilla taajuuskaistoilla, on tutkittava, voiko pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen yleisradioinnin tapauksessa signaalien yksilöllinen vastaanotto tapahtua yleisölle tarkoitetuilla taajuuskaistoilla välittämisen olosuhteisiin verrattavissa olosuhteissa.

26 Koska direktiivin 93/83 1 artiklan 1 kohdan toisessa virkkeessä olevan vaatimuksen sisältöä ei ole direktiivissä täsmennetty nimenomaisesti, se on määriteltävä tämän direktiivin tarkoituksen valossa.

27 Tähän liittyen kyseisen direktiivin johdanto-osan seitsemännestä perustelukappaleesta ilmenee, että direktiivillä pyritään poistamaan epävarmuus sen suhteen, onko

oikeudet ohjelmien lähettämiseksi "satelliiteilla, joiden signaalit voidaan vastaanottaa suoraan", hankittava ainoastaan lähetysmaassa.

28 Lisäksi direktiivin 93/83 johdanto-osan 13. perustelukappaleen mukaan direktiivillä pyritään lakkauttamaan välityssatelliittien välityksellä — nimittäin muulle kuin yleisölle tarkoitetuilla taajuuskaistoilla — tapahtuvan ohjelmien levityksen erilainen kohtelu jäsenvaltioissa, siten että pääpaino on koko yhteisössä sillä, välitetäänkö suojattuja teoksia ja muita suojattuja kohteita yleisölle.

29 Seuraavaksi on todettava, kuten julkisasiamies totesi ratkaisuehdotuksensa 39 kohdassa ja kuten käy ilmi tiettyjen satelliitin välityksellä tapahtuvaan yleisradiointiin ja kaapeleitse tapahtuvaan edelleen lähettämiseen sovellettavien tekijänoikeutta sekä lähioikeuksia koskevien sääntöjen yhteensovittamisesta 11 päivänä syyskuuta 1991 annetusta ehdotuksesta neuvoston direktiiviksi (KOM(91) 276 lopullinen), että alun perin tällainen yleisölle välittäminen suoraan satelliitista ei ollut mahdollista kuin sellaisilla taajuuskaistoilla, jotka oli laissa varattu yleisön vastaanottamista varten, lähetettävillä signaaleilla. Tällainen välittäminen ei sitä vastoin ollut mahdollista signaaleilla, jotka lähetettiin muulle kuin yleisölle tarkoitetuilla taajuuskaistoilla. Satelliittien ja suurelle yleisölle tarkoitettujen vastaanottoantennien tekniikan kehityksen johdosta suoraan yleisölle lähettäminen on nykyään kuitenkin mahdollista muulle kuin yleisölle tarkoitettuja taajuuskaistoja käyttäen. Tästä seuraa, että vaikka näitä viimeksi mainittuja ei ole teleliikennettä koskevan lainsäädännön mukaisesti virallisesti varattu yleisölle välittämiseen, direktiivin 93/83 säätämisen aikaan yleisö kykeni jo tosiasiallisesti vastaanottamaan ohjelmasignaaleja suoraan satelliitista, joka käytti tällaisia taajuuskaistoja.

30 Ottaakseen tämän teknisen kehityksen huomioon yhteisön lainsäätäjä on tarkoituksella huomioinut muulle kuin yleisölle tarkoitettuja taajuuskaistoja käyttäen tapahtuvat satelliittivälitykset ja tämän seurauksena säätänyt, että nämä satelliittivälitykset kuuluvat direktiivin 93/83 soveltamisalaan ainoastaan, jos yleisö pystyy vastaanottamaan signaalit yksilöllisesti ja suoraan kyseisistä satelliiteista.

31 Lopuksi on todettava, että sellaisista henkilöistä muodostuvaa rajoitettua piiriä, jotka kykenevät vastaanottamaan satelliitista tulevat signaalit ainoastaan ammattikäyttöön tarkoitettujen laitteiden avulla, ei voida pitää yleisönä, koska yleisön on muodostuttava rajoittamattomasta määrästä potentiaalisia kuuntelijoita (ks. yleisön määritelmä asiassa C-89/04, Mediakabel, tuomio 2.6.2005, Kok. 2005, s. I-4891, 30 kohta).

32 Kuitenkin käsillä olevassa tapauksessa pääasian osapuolet ovat yhtä mieltä siitä, että kyseisen satelliitin lähettämät signaalit on koodattu eikä niitä voi vastaanottaa kuin ammattikäyttöön tarkoitetuilla laitteilla. Näitä signaaleja ei sitä vastoin voi vastaanottaa suuren yleisön käyttöön tarkoitetuilla laitteilla.

33 Tällaisessa tapauksessa yksilöllinen vastaanotto ei tapahdu yleisölle tarkoitetuilla taajuuskaistoilla välittämisen olosuhteisiin verrattavissa olosuhteissa. Näin ollen kyseinen satelliitti ei toimi pääasiassa kyseessä olevan yleisradioinnin yhteydessä direktiivin 93/83 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun satelliitin tavoin.

34 Toiseksi edellä, erityisesti tämän tuomion 32 kohdassa, esitetystä seuraa, että pääasiassa kyseessä olevan kaltainen yleisradiointi ei täytä edellä mainitun direktiivin 1 artiklan 2 kohdan a alakohdasta ilmenevää toista kriteeriä, nimittäin vaatimusta siitä, että ohjelmasignaalit on tarkoitettu yleisön vastaanotettaviksi.

35 Tämän säännöksen eri kieliversioiden sanamuotoja, etenkin englanninkielistä versiota (programme-carrying signals intended for reception by the public), saksankielistä (die programmtragenden Signale, die für den öffentlichen Empfang

bestimmt sind), espanjankielistä (las señales portadoras de programa, destinadas a la recepción por el público) tai hollanninkielistä (programmadragende signalen voor ontvangst door het publiek), vertaamalla käy ilmi, että nimenomaan signaalien, eikä niiden kuljettamien ohjelmien, täytyy olla tarkoitettu yleisölle.

36 Tätä tulkintaa tukee lisäksi direktiivin 93/83 tarkoitus, sellaisena kuin siihen viitataan tämän tuomion 29 ja 30 kohdassa.

37 Kuitenkin pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa nimenomaan ohjelmat on tarkoitettu yleisölle, ei satelliittiin lähetetyt ja takaisin maahan palaavat signaalit.

38 Itse asiassa on muistettava, että kyseiset signaalit on koodattu ja niitä ei voi vastaanottaa kuin sellaisten ammattikäyttöön tarkoitettujen laitteiden avulla, joilla etenkin Felsbergin maanpäällinen lähetin on varustettu. Lagardère, joka on lähettävä yhtiö ja vastaa kaikesta kyseessä olevasta välityksestä, myöntää itsekin, että tällä hetkellä yleisö ei kykene vastaanottamaan näitä signaaleja. Lagardèren tarkoituksena ei siis ole, että satelliittiin lähetetyt ja takaisin maahan palaavat signaalit tavoittaisivat yleisön. Itse asiassa yleisö on tällaisen välittämisen yhteydessä vastaanottajana erityyppisille signaaleille, nimittäin pitkinä aaltoina lähetetyille, jotka eivät kulje satelliitin kautta. Lagardère siis lähettää signaalit satelliittiin ainoastaan siinä tarkoituksessa, että ne toimitetaan edellä mainittuun maanpäälliseen lähettimeen, joka välittää ohjelmat edelleen reaaliajassa muulla tavoin kuin satelliitin avulla. Tämä lähetin on siis pääasiassa kyseessä olevan satelliittivälityksen signaalien ainoa vastaanottaja.

39 Kolmanneksi direktiivin 93/83 1 artiklan 2 kohdan a alakohdassa vaaditaan, että yleisölle tarkoitettuja ohjelmasignaaleja saatetaan "satelliittiin johtavaan ja maata kohti palaavaan katkeamattomaan välitysketjuun". Tämä direktiivi koskee täten

suljettua välitysjärjestelmää, jossa satelliitti on keskeisessä asemassa ja olennainen ja korvaamaton siten, että silloin kun se ei toimi, signaalien lähettäminen on teknisesti mahdotonta ja näin ollen yleisö ei vastaanota minkäänlaista ohjelmaa.

40 Direktiivin 93/83 kohteena ei sitä vastoin periaatteessa ole välitys- tai alavälitysjärjestelmä, jonka perusyksikkönä on maanpäällinen lähetin ja joka toimii asentamisensa jälkeen maanpäällisen äänipohjaisen digitaalipiirin avulla. Vaikka tällaista järjestelmää tai alajärjestelmää voisi tietyllä hetkellä täydentää välityssatelliitti, tästä ei kuitenkaan tule järjestelmän olennaista, keskeistä ja korvaamatonta osaa.

41 Neljänneksi sillä hetkellä, kun — tapauksessa, jolloin satelliitti ei toimi — lähettävä yhtiö välittäisi signaaleja maanpäällisen äänipohjaisen digitaalipiirin välityksellä edellä mainittuun maanpäälliseen lähettimeen, ei olisi olemassa satelliittivälitystä, ja direktiivin 93/83 soveltaminen olisi poissuljettu jo määritelmän vuoksi. Jos Lagardèren ja Ranskan hallituksen väite kuitenkin hyväksyttäisiin, tämän välittämisen katsottaisiin välttämättäkin kuuluvan direktiivin 93/83 soveltamisalaan sillä hetkellä kun satelliitti jälleen toimisi. Direktiivin soveltaminen riippuisi täten ennakoimattomista olosuhteista, jotka liittyisivät kyseisen satelliitin epävarmaan toimintaan, mikä asettaisi tekijänoikeuden lähioikeuksiin sovellettavan järjestelmän oikeudellisesti epävarmaan tilaan.

42 Tällainen tilanne ei olisi edellä mainitun direktiivin sen tavoitteen mukainen, jolla pyritään takaamaan sekä yleisradio-organisaatioille että oikeuksien haltijoille oikeusvarmuus sen suhteen, mitä lainsäädäntöä sovelletaan välitysketjuun.

43 Edellä esitetystä seuraa, että pääasiassa kyseessä olevan kaltainen yleisradiointi ei ole direktiivin 93/83 1 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitettua satelliittivälitystä yleisölle. Tästä johtuen sitä ei koske tämän artiklan 2 kohdan b alakohta.

44 Näin ollen ensimmäiseen kysymykseen on vastattava siten, että ei ole direktiivin 93/83 vastaista, että pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen yleisradioinnin tapauksessa äänitteiden käytöstä suoritettava korvaus määräytyy paitsi sen jäsenvaltion lain mukaan, jonka alueella lähettävä yhtiö on, niin myös sen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan, jossa teknisistä syistä johtuen sijaitsee maanpäällinen lähetin, joka välittää kyseiset ohjelmat ensin mainittuun maahan.

Toinen ennakkoratkaisukysymys

45 Toisessa kysymyksessään kansallinen tuomioistuin tiedustelee, onko direktiivin 92/100 8 artiklan 2 kohtaa tulkittava siten, että tässä säädöksessä mainitun kohtuullisen korvauksen määrittämiseksi lähetyksen lähettäneellä yhtiöllä on oikeus vähentää yksipuolisesti siitä korvaussummasta, joka sen on maksettava siinä jäsenvaltiossa, jonka alueella kyseinen yhtiö sijaitsee, käytetyistä äänitteistä, ne korvaukset, jotka on maksettu tai joita vaaditaan maksettavaksi siinä jäsenvaltiossa, jonka alueella sijaitsee maanpäällinen lähetin, joka välittää kyseiset ohjelmat ensin mainittuun maahan.

46 Aluksi on korostettava, että direktiivin 92/100 sanamuodosta ja rakenteesta ilmenee, että sillä pyritään minimaaliseen yhdenmukaistamiseen tekijänoikeuden lähioikeuksien alalla. Sillä ei täten pyritä kyseenalaistamaan erityisesti näiden oikeuksien alueellisuuden periaatetta, joka tunnustetaan kansainvälisessä oikeudessa ja myös EY:n perustamissopimuksessa. Nämä oikeudet ovat siis luonteeltaan alueellisia, ja sitä paitsi jäsenvaltion sisäisellä lailla voidaan sanktioida vain kansallisella alueella tehtyjä toimia.

47 Lisäksi on muistettava, että pääasian tapauksessa suojattuja äänitteitä sisältävät ohjelmat lähetetään sellaisten maanpäällisten lähettimien avulla, jotka sijaitsevat Ranskan alueella, sekä sellaisesta maanpäällisestä lähettimestä, joka sijaitsee Saksan alueella. Silloin kun yleisradiointitoimet tehdään näin kahden jäsenvaltion alueella, edellä mainitut oikeudet syntyvät kahden kansallisen lainsäädännön perusteella.

48 Tässä yhteydessä on tärkeää tuoda esiin, että yhteisöjen tuomioistuin on jo todennut, että ei ole olemassa mitään objektiivista perustetta, joka oikeuttaisi yhteisöjen tuomioistuimen määräämään yksityiskohtaisista menettelytavoista yhdenmukaisen kohtuullisen korvauksen määrittämisessä; tällainen toiminta merkitsisi väistämättä sitä, että yhteisöjen tuomioistuin asettuisi jäsenvaltioiden paikalle, joita ei direktiivissä 92/100 velvoiteta noudattamaan mitään erityisiä perusteita. Näin ollen on yksin jäsenvaltioiden tehtävänä määrittää alueillaan asianmukaisimmat perusteet varmistaakseen tämän kohtuullista korvausta koskevan yhteisön oikeuden käsitteen noudattamisen (ks. asia C-245/00, SENA, tuomio 6.2.2003, Kok. 2003, s. I-1251, 34 kohta).

49 Jäsenvaltioiden on kuitenkin käytettävä toimivaltaansa tällä alalla niissä rajoissa, jotka yhteisön oikeus ja erityisesti direktiivin 92/100 8 artiklan 2 kohta, jossa vaaditaan, että korvauksen on oltava kohtuullinen, sille asettaa. Tarkemmin sanottuna niiden on säädettävä sellaisista kohtuullisen korvauksen kriteereistä, jotka mahdollistavat sen, että voidaan saavuttaa asianmukainen tasapaino niiden intressien välillä, jotka toisaalta asianomaisilla esittäjillä ja äänitteiden tuottajilla on korvauksen saamiseen tietyn äänitteen yleisradioimisesta ja jotka toisaalta kolmansilla on siihen, että tätä äänitettä voidaan yleisradioida kohtuullisin ehdoin (em. asia SENA, tuomion 36 kohta).

50 Näin ollen tämän korvauksen, joka on vastike kaupallisen äänitteen käytöstä erityisesti yleisradiointia varten, kohtuullisuutta on arvioitava erityisesti ottaen huomioon tämän käytön arvo elinkeinotoiminnassa (em. asia SENA, tuomion 37 kohta).

51 Tällaisen arvon määrittämisen lähtökohdaksi on tämän konkreettisen seikan osalta otettava direktiivin 93/83 johdanto-osan 17. perustelukappaleessa luetellut kriteerit ja siis otettava huomioon kaikki lähetyksen muuttujat, kuten erityisesti todellinen yleisö, mahdollinen yleisö ja kielitoisinto.

52 Äänitteiden käyttö yleisradioimiseen jäsenvaltiossa, jossa sijaitsee edellä mainittu maanpäällinen lähetin, ei kuitenkaan vähennä yhtään todellisen tai mahdollisen yleisön määrää siinä jäsenvaltiossa, jossa lähettävä yhtiö sijaitsee, eikä näin ollen tämän käytön arvoa elinkeinotoiminnassa viimeksi mainitun jäsenvaltion alueella.

53 Sitä paitsi oikeudenkäyntiasiakirjoista käy tosin ilmi, että äänitteiden yleisradiointia ei tosiasiallisesti hyväksikäytetä kaupallisesti kuin Ranskan alueella, koska ainoastaan ranskalaisille yrityksille markkinoidaan mainosohjelmapaikkoja. Samoin lähes koko kuulijakunta on Ranskassa, koska yhtäältä yleisö voi vastaanottaa pääasiassa kyseessä olevan yleisradioinnin vain rajoitetulla alueella Saksassa, ja toisaalta lähetys on ranskankielinen.

54 Koska lähetysten todellinen ja mahdollinen yleisö siinä jäsenvaltiossa, jossa edellä mainittu maanpäällinen lähetin sijaitsee, ei kuitenkaan ole olematon, suojattujen äänitteiden käyttöön liittyy tietty taloudellinen arvo, vaikkakin vähäinen, jopa tässä jäsenvaltiossa. Tästä johtuen tämä jäsenvaltio voi, ottaen huomioon tämän tuomion 46 kohdassa mainitun alueperiaatteen, vaatia kohtuullisen korvauksen maksamista kyseisten äänitteiden yleisradioinnista sen omalla alueella. Edellisessä kohdassa mainituilla olosuhteilla, jotka rajoittavat tällaisen käytön taloudellista arvoa, ei ole merkitystä muuta kuin tämän korvauksen suuruuden osalta, ja on kyseisen jäsenvaltion tuomioistuinten asia ottaa ne huomioon tätä korvausta määritettäessä. Nämä olosuhteet eivät sitä vastoin kyseenalaista sitä, että tällä tavalla määritetty korvaus on korvausta äänitteiden käytöstä tässä jäsenvaltiossa ja sen maksamista ei voida ottaa huomioon laskettaessa kohtuullista korvausta toisessa jäsenvaltiossa.

55 Edellä esitetyt seikat huomioiden toiseen kysymykseen on vastattava, että direktiivin 92/100 8 artiklan 2 kohtaa on tulkittava siten, että tässä säännöksessä mainitun kohtuullisen korvauksen määrittämiseksi lähetyksen lähettäneellä yhtiöllä ei ole oikeutta vähentää yksipuolisesti siitä korvaussummasta, joka on maksettava siinä jäsenvaltiossa, jonka alueella kyseinen yhtiö sijaitsee, käytetyistä äänitteistä, sitä korvaussummaa, joka on maksettu tai joka vaaditaan maksettavaksi siinä jäsenvaltiossa, jonka alueella sijaitsee maanpäällinen lähetin, joka välittää kyseiset ohjelmat ensin mainittuun maahan.

Oikeudenkäyntikulut

56 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä yhteisöjen tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (kolmas jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) **Pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen yleisradioinnin tapauksessa ei ole tiettyjen satelliitin välityksellä tapahtuvaan yleisradiointiin ja kaapeleitse tapahtuvaan edelleen lähettämiseen sovellettavien tekijänoikeutta sekä lähioikeuksia koskevien sääntöjen yhteensovittamisesta 27 päivänä syyskuuta 1993 annetun neuvoston direktiivin 93/83/ETY vastaista, että äänitteiden käytöstä suoritettava korvaus määräytyy paitsi sen jäsenvaltion lain mukaan, jonka alueella lähetyksen lähettävä yhtiö sijaitsee, niin myös sen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan, jossa teknisistä syistä johtuen sijaitsee maanpäällinen lähetin, joka välittää kyseiset ohjelmat ensin mainittuun maahan.**

2) **Vuokraus- ja lainausoikeuksista sekä tietyistä tekijänoikeuden lähioikeuksista henkisen omaisuuden alalla 19 päivänä marraskuuta 1992 annetun neuvoston direktiivin 92/100/ETY 8 artiklan 2 kohtaa on tulkittava siten, että tässä säännöksessä mainitun kohtuullisen korvauksen määrittämiseksi lähetyksen lähettäneellä yhtiöllä ei ole oikeutta vähentää yksipuolisesti siitä korvaussummasta, joka on maksettava siinä jäsenvaltiossa, jonka alueella kyseinen yhtiö sijaitsee, käytetyistä äänitteistä, sitä korvaussummaa, joka on maksettu tai joka vaaditaan maksettavaksi siinä jäsenvaltiossa, jonka alueella sijaitsee maanpäällinen lähetin, joka välittää kyseiset ohjelmat ensin mainittuun maahan.**

Allekirjoitukset